

VLUCHTELINGEN: SOLIDARITEIT EN NUCHTERHEID

HET GESPREK VAN DE DAG

In heel Nederland is de komst van vluchtelingen naar ons land en naar Europa het gesprek van de dag. Veel mensen maken zich zorgen. Sommigen zijn vooral begaan met het lot van de vluchtelingen en maken zich zorgen over de gevaarlijke omstandigheden waarin zij waar ook ter wereld moeten zien te overleven. Tegelijkertijd maken anderen zich juist ook grote zorgen over wat de komst van vluchtelingen naar Nederland voor onszelf betekent. Zorgen over bijvoorbeeld de aantallen mensen die komen, of er wel genoeg plek is voor iedereen, of er geen integratieproblemen zullen komen en of we de opvang wel kunnen betalen. Sommige van deze zorgen zijn heel begrijpelijk en terecht, andere berusten op spookverhalen die vooral zijn bedoeld om mensen angst aan te jagen.

De SP benadert de situatie rond de vluchtelingen met nuchterheid. Niet alle mensen kunnen immers in Europa wonen. We zijn het verplicht om mensen in nood te helpen, maar aan onze mogelijkheden zitten natuurlijk grenzen. Politici die zelf verkeerde beslissingen nemen en de schuld van de problemen die daardoor ontstaan nu bij de vluchtelingen leggen, bewijzen hun kiezers geen dienst. Veel van de problemen waarmee de inwoners van Nederland maar ook de vluchtelingen kampen, zijn namelijk ontstaan door de bewuste keuzes van deze politici. Wie sociale huurwoningen verkoopt en geen nieuwe bouwt, moet immers niet gek staan te kijken als er daarna lange wachtrijen voor een betaalbaar huis ontstaan. En wie bommen gooit in Irak, moet niet verontwaardigd reageren als er daardoor mensen wegvluchten.

De problemen die we zien kunnen wel worden opgelost, maar alleen als we eerlijk zijn over hoe ze zijn ontstaan. Dan kunnen we in de toekomst namelijk herhaling van fouten voorkomen.

Onze reactie op de zorgen die er zijn leest u in dit stuk. Ook vertellen we u wat onze oplossingen zijn voor de problemen die we zien; oplossingen zowel voor de korte als voor de lange termijn. We beginnen dichtbij huis en eindigen met de internationale situatie. Voorop staat voor ons dat we solidair zijn met mensen en dat we realistisch zijn over wat we kunnen en moeten doen.

VLUCHTELINGENVERDRAG

Na de Tweede Wereldoorlog werd het Vluchtelingenverdrag geschreven. Hierin staat dat een vluchteling iemand is die in zijn thuisland gegronde vrees heeft voor vervolging wegens ras, godsdienst, nationaliteit, politieke overtuiging of seksuele voorkeur. De vluchteling kan in eigen land geen bescherming krijgen tegen deze vervolging. Ook Nederland voert het VN Vluchtelingenverdrag uit.

VLUCHTELINGEN IN NEDERLAND

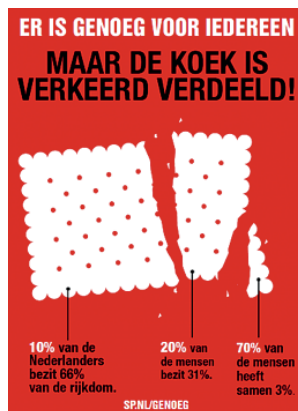
Er komt op dit moment een groot aantal asielzoekers het land binnen. In het jaar 2014 ging het om 24.500 mensen, in 2015 komt het aantal boven de 30.000 uit. In de jaren hiervoor is de asielinstroom juist lang relatief laag geweest. Vanaf het jaar 2000 kwamen er steeds minder mensen naar Nederland – totdat de Arabische Lente uitbrak en velen op de vlucht sloegen.

VEELGEHOORDE ZORGEN

Veel mensen in ons land hebben het de afgelopen jaren behoorlijk voor hun kiezen gehad. Jarenlang was de economie in het slop en verloren tienduizenden mensen hun baan. Intussen bezuinigden de kabinetten Balkenende en Rutte I en II er ongenadig op los. Veel belangrijke zaken, zoals goede ouderenzorg, voldoende betaalbare huurwoningen, werkgelegenheid en een fatsoenlijk inkomen voor mensen die tijdelijk geen werk hebben, werden afgebroken. Een groot aantal Nederlanders raakte in de problemen door de crisis. De banken werden wel gered, maar de burgers zakten door het ijs.

Dat heeft het vertrouwen van veel mensen in onze samenleving en in de politiek ernstig beschadigd. Bovendien is de situatie in de zorg voor teveel mensen erbarmelijk, zijn er vreselijk lange wachttijden voor een betaalbare huurwoning en kunnen steeds meer mensen de eindjes niet aan elkaar knopen vanwege werkloosheid en te weinig inkomen.

Voor wie zelf al genoeg problemen heeft om rond te kunnen komen, is de komst van vluchtelingen nu niet het eerste waarop zij of hij zit te wachten. De vraag die veel mensen dan ook stellen is: waarom wordt er niet voor ons gezorgd en moeten wij nu wel voor anderen zorgen?

ER IS GENOEG VOOR IEDEREEN!

Toch is er in ons land genoeg voor iedereen; voor onze eigen inwoners, maar ook voor vluchtelingen. Maar de koek is niet eerlijk verdeeld en dat leidt tot problemen.

Ook ten tijde van de crisis kwamen er in ons land ieder jaar vele miljonairs bij. En in ons land betalen grote en zeer winstgevendende bedrijven belachelijk weinig belasting. De kloof tussen arm en rijk groeit en intussen worden de sociale voorzieningen minder goed.

De schuld hiervoor ligt niet bij vluchtelingen die naar ons land kwamen. De keuzes die door opeenvolgende regeringen zijn gemaakt waren gewoon fout. En van dat laatste plukken nu veel mensen in ons land de zure vruchten.

Als we armoede willen bestrijden, de zorg voor onze ouderen willen verbeteren, de wachttijden voor een huurwoning willen verkorten en zaken als werkgelegenheid, veiligheid en onderwijs willen verbeteren dan helpt het niets om onze grenzen voor vluchtelingen te sluiten. Het enige wat wel helpt dat zijn andere keuzes, waarbij de rijken niet steeds rijker worden en de armen niet steeds armer.

KUNNEN WE DIT WEL AAN?

De huidige aantallen vluchtelingen zijn hoog en dat zorgt voor een moeilijke situatie. Juist omdat er in de voorgaande jaren minder asielzoekers naar Nederland kwamen was ons land niet goed voorbereid op de komst van zoveel mensen. Daardoor is er nu grote druk op steden en dorpen om noodopvang ter beschikking te stellen. Dat is niet prettig voor onze lokale bewoners: zaken moeten heel erg snel geregeld worden en soms is er bijna geen tijd voor overleg.

Toch is het volgens de SP mogelijk om het voor iedereen leefbaar te maken.

De SP presenteerde daarvoor een zes-puntenplan aan de hand waarvan de bevolking van plaatsen waar noodopvang of een AZC komt betrokken kan worden bij dit proces.

1. maak opvang waar nodig kleinschaliger, houd rekening met grootte van een woonkern of een dorp;
2. geef bewonerscomités inspraak in hoe de opvang eruit komt te zien, zorg dat er bij problemen een officieel comité voor inspraak en overleg is;
3. verbeter voorzieningen die overbelast raken zoals openbaar vervoer, kwalitatief hoogwaardig (mobiel) internet et cetera;
4. laat asielzoekerscentra gebruik maken van lokaal bedrijfsleven, zodat opvang iedereen ten goede komt;
5. zorg ervoor dat gemeenten allemaal evenredig bijdragen en waak ervoor dat niet de gemeenten met relatief arme inwoners steeds de meeste opvangplekken moeten aanbieden;
6. houd voor toekomstige situaties reservecapaciteit voor (tijdelijke) opvang achter de hand zodat in een crisis er gemakkelijk tweeduizend plaatsen verdeeld over verschillende locaties kunnen worden vrijgemaakt.

In de jaren '90, tijdens de Balkanoorlog, waren de aantallen vluchtelingen die naar Nederland kwamen fors hoger dan nu. In 1993 was zelfs sprake van 55.000 asielaanvragen. Ook in die tijd waren er problemen met de opvang, maar hebben we het toch gered. Omdat ons land niet jarenlang een instroom van vele tienduizenden mensen aankan moeten we veel meer dan nu het geval is werken aan een eerlijker verdeling van de welvaart wereldwijd en het voorkomen en stoppen van oorlogen. Daarover staat meer in het laatste deel van dit stuk.

“HET IS ALLEMAAL DE SCHULD VAN DE VLUCHTELINGEN”

Helaas wordt voor allerlei misstanden in ons land regelmatig onterecht de schuld bij de vluchtelingen gelegd. De VVD en de PVV proberen angst en verdeeldheid te zaaien, maar juist door hun eigen rechtse beleid van de afgelopen jaren zijn de problemen veroorzaakt. Zo zijn door de VVD – met steun van de PVV – maar liefst 80.000 sociale huurwoningen verkocht. Intussen werden er ook geen nieuwe betaalbare woningen bijgebouwd. Zo is een gigantisch tekort aan woningen ontstaan waardoor veel mensen en zeker veel jongeren jaren en nog eens jaren moeten wachten voor ze een huisje vinden.

Vooropgesteld moet worden dat daadwerkelijke problemen natuurlijk opgelost dienen te worden. Mogelijke overlast, gevoelens van onveiligheid en overbelasting van publieke voorzieningen, zijn zaken die aan te pakken zijn. Bijvoorbeeld door extra surveillance, goede en duidelijke afspraken met zowel de vluchtelingen alsook de bewoners en het uitbreiden van de faciliteiten, zoals meer openbaar vervoer en een betere toegang tot snel internet voor de lokale bewoners.

Of het nu gaat om de enorme wachtrijen voor een sociaal huurwoning, het gebrek aan goede ouderenzorg, of de afbraak van de sociale zekerheid, één ding is duidelijk: dit zijn problemen die zijn veroorzaakt door bewuste keuzes van zowel Rutte I als Rutte II. De buitensporige bezuinigingen op de zorg, de zojuist genoemde lange wachttijden voor een woning, het tekort aan politieagenten: geen van deze zaken wordt veroorzaakt door de komst van vluchtelingen. Er is genoeg voor iedereen. De SP investeert in haar begroting voor 2016 dan ook 1,5 miljard euro in de zorg, 900 miljoen euro in de sociale zekerheid en 340 miljoen euro in veiligheid. De goede keuzes maken waarbij de Nederlandse bevolking en de vluchtelingen niet tegen elkaar worden uitgespeeld: het kan dus wel – en het is goed te betalen!

Helaas kiest ook het kabinet Rutte II ervoor om snoeihard rechts beleid uit te voeren en heeft het in de vluchteling een dankbare zondebok.

KOSTEN

We geven in Nederland in 2016 ongeveer 830 miljoen euro uit aan de opvang van asielzoekers. Daar zitten alle kosten bij, van de IND (Immigratie- en Naturalisatiedienst) tot aan de asielzoekerscentra. Dat is veel geld. Maar toch is het slechts ongeveer 0,25% van de totale overheidsuitgaven. 99,75% van de overheidsuitgaven gaat dus naar andere belangrijke zaken.

Ook als we geen cent meer zouden uitgeven aan de opvang van vluchtelingen zouden de sociale problemen die ons land kent niet worden opgelost. Bovendien verlicht dit kabinet de lasten komend jaar met vijf miljard; iets waarvan juist de rijkere Nederlanders flink profiteren. Het is dus niet zo dat de komst van asielzoekers ons teveel geld kost, maar de lusten en de lasten worden wel oneerlijk verdeeld door dit kabinet.

De asielzoekers krijgen een wekelijks bedrag dat gelijkgesteld is aan bijstandsniveau omdat zij niet mogen werken. Het Nibud heeft dit bedrag vastgesteld door het bijstandsniveau te nemen en daarvan de kosten voor vaste lasten, die de asielzoekers niet hebben, af te trekken. Asielzoekers worden dus niet ‘gepamperd’. Ze krijgen eenvoudigweg genoeg geld om van te leven. En velen van hen willen wel dolgraag werken.

BOUWEN, BOUWEN EN NOG EENS BOUWEN

Het feit dat er jarenlang te weinig betaalbare woningen zijn gebouwd en dat partijen als de VVD en de PVV de sociale woningvoorraad hebben verkocht, zorgt nu voor teleurstellende jaren van wachten en nog eens wachten. De asielzoekerscentra zitten vol en er zijn ook daar wachtlijsten voor opvang en voor woningen. Daarom wil de SP dat er per direct wordt gestart met het bouwen van meer sociale huurwoningen. Niet in de eerste plaats omdat er meer asielzoekers zijn, maar omdat die woningen ook voor de Nederlanders al heel erg lang hard nodig zijn. Als er meer woningen komen dan kunnen alle mensen en dus ook asielzoekers een betaalbare woning vinden.

Dat hoeft niet alleen door nieuwbouw, maar kan ook door het ombouwen van leegstaande kantoren en andere creatieve oplossingen. In ons land staat 8,7 miljoen vierkante meter kantoorruimte leeg, waarvan bijna de helft in de vier grote steden. Doodzonde. Op korte termijn kunnen 9.600 kantoren worden omgebouwd.

Het huidige kabinetsbeleid remt voldoende nieuwbouw. In het Woonakkoord tussen VVD, PvdA, D66, CU en SGP is afgesproken om de huren fors te verhogen en van corporaties een extra belasting te eisen. Corporaties stellen nieuwbouw uit, om op die manier die extra belasting te kunnen voldoen.

ZORG

Vluchtelingen hebben, net als iedereen, recht op toegang tot goede zorg. Omdat zij niet mogen werken is er weinig mogelijkheid voor hen om zelf voor eventuele medische kosten op te draaien.

De SP wil dat iedereen toegang tot goede zorg krijgt, ongeacht inkomen. Daarom heeft de SP het plan ‘De zorg is van ons’ gelanceerd. Daarmee zouden zeven van de tien mensen in ons land goedkoper uit zijn. Het plan stelt voor zorgverzekeraars af te schaffen, een publieke basisverzekering in te voeren, het eigen risico af te schaffen en een gemeentelijk basispakket dat het recht op (thuis)zorg garandeert in te voeren. Op die manier wordt het recht op toegang tot zorg voor iedereen, ook voor de laagste inkomens en voor ouderen, gegarandeerd. Het is dus niet het een of het ander. Goede zorg is voor iedereen beschikbaar en betaalbaar, alleen dan moet het kabinet wel de juiste keuzes maken

“TERRORISTEN, VERKRACHTERS, ISLAMISERING”

Er zijn veel zorgen over de mogelijke rotte appels die met de vluchtelingenstroom mee het land in komen. Net als het geval is onder elke willekeurige groep kunnen er ook tussen de vluchtelingen mensen zitten die kwaad willen. Hierop wordt door de Immigratie- en Naturalisatiedienst scherp gelet en extremisten worden het land uitgezet. De veiligheidsdiensten werken zo goed mogelijk (internationaal) samen om gevaren op te sporen en eventuele misdadigers te stoppen. Degenen die kwaad willen moeten eruit gefilterd worden en het zou de wereld op z'n kop zijn om het hek te sluiten vanwege één mogelijke rotte appel.

Er komen veel alleenstaande jongere mannen ons land binnen, maar lang niet alleen maar. Van alle vluchtelingen is ongeveer een kwart vrouw. Van de mannen die komen reist ongeveer een derde met hun gezin. Vervolgens geldt voor een derde dat zij hun gezin zijn vooruit gereisd. Deze mannen komen alleen omdat de reis te gevaarlijk was om deze met vrouw en kinderen te maken. Tot slot geldt voor een derde van de mannen die binnenkomen dat zij alleenstaand zijn.

Veel mannen die wij gesproken hebben willen natuurlijk niets liever dan hun vrouw en kinderen zo snel mogelijk weer zien. Dat betekent overigens niet dat er per asielzoeker later nog eens twee bij komen. Die twee worden namelijk al in de instroomcijfers mee-gerekend.

De vluchtelingen die nu het land binnen komen zijn lang niet allemaal moslim, maar bijvoorbeeld ook christen of boeddhist. En zelfs als de EU alle vier miljoen Syrische vluchtelingen zou opnemen en zij allemaal moslim waren, zou het percentage van moslims in de EU stijgen van 4 naar 5 procent. Geen drastische verandering, die van Europa dan ook geen islamitisch continent maakt. Bovendien doet welk geloof iemand aanhangt natuurlijk niets af aan zijn/haar recht op asiel en bescherming.

Het beeld van moslims in ons land wordt steeds meer bepaald door een kleine, maar actieve groep salafisten, die een afkeer hebben van onze vrijheid en democratie. De meeste moslims in ons land zijn echter blij dat ze in een vrij en democratisch land wonen. Dat geldt ook voor de meeste vluchtelingen.

Afgezet tegen het aantal vluchtelingen dat in ons land is, zijn er niet erg veel incidenten geweest met vluchtelingen. De verhalen die rondzingen over duizenden incidenten in asielzoekerscentra, betekenen niet dat er duizenden misdrijven zijn gepleegd door vluchtelingen. Ook een vieze keuken of kamer wordt namelijk meegeteld als incident. Als we zo naar de Nederlandse bevolking zouden kijken, zouden we daar ook een wel heel vertekend beeld van krijgen.

In Nederland, met een bevolking van ruim 17 miljoen mensen, vindt ieder jaar meer dan een miljoen misdrijven plaats. Als we kijken naar de aantallen asielzoekers, dan ligt het aantal misdrijven dat in de asielzoekerscentra plaatsvindt procentueel juist veel lager. De suggestie dat alle asielzoekers crimineel zijn is dan ook ronduit een leugen. Vluchtelingen weten ook dat verkeerd gedrag ervoor zal zorgen dat ze ongewenst worden verklaard; dan moeten ze vertrekken uit ons land. Maar bovenal zijn vluchtelingen vaak opgelucht dat ze veilig zijn en niet meer met geweld van doen hebben.

De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) let heel goed op verdachte signalen, ook als die komen van andere vluchtelingen. Als er vermoedens zijn van terrorisme of oorlogsmisdaden dan krijgt zo iemand geen verblijfsvergunning. Nederland is geen toevluchtsoord voor oorlogscriminelen en de regels zijn hiervoor heel streng. De kennis die er bij verschillende overheidsinstanties is om signalen op te sporen wordt (ook internationaal) gedeeld. Het feit is dat de vluchtelingen die hierheen komen juist het slachtoffer zijn van terroristen. Terroristen hebben ten slotte vaak vele andere routes om Europa, of Nederland binnen te komen. Daar hoeven zij niet voor op een gammel bootje te stappen.

ZIEKTES

Hoewel veel van de vluchtelingen uit Syrië komen, een land dat voorheen redelijk welvarend was, en wij in principe niet bang hoeven te zijn voor exotische ziektes die daarvandaan komen, is het goed om waakzaam te zijn. Vluchtelingen worden normaliter twee dagen na aankomst gescreend op TBC, vervolgens wordt er binnen twee weken een uitgebreidere check door een verpleegkundige gedaan. Het is waar dat de hoge instroom dit streven bemoeilijkt, maar IND en GGD zetten alles op alles om deze termijnen te blijven halen. Zo zet de GGD bussen in waarmee op verschillende locaties de TBC-check gedaan kan worden.

INTEGRATIE

Wanneer mensen eenmaal een verblijfsvergunning hebben gekregen, is het van groot belang dat zo snel mogelijk wordt gestart met integratie. Dat betekent dat men kennis krijgt van de Nederlandse samenleving en onze gedeelde waarden. In het verleden hebben achtereenvolgende kabinetten verzuimd werk te maken van het leren van onze taal aan nieuwkomers en van de mogelijkheden op betaalde arbeid. Een goed stelsel van taal- en inburgeringsonderwijs moet nieuwkomers helpen om zo snel mogelijk zelfredzaam te worden. Daarvoor moet het kabinet wel eindelijk aan de slag om de werkgelegenheid te verbeteren, want voor zowel veel autochtone als allochtone Nederlanders geldt dat zij moeilijk een baan met een fatsoenlijk inkomen krijgen.

Scholen moeten voldoende geld krijgen om vluchtelingenkinderen op een goede manier te kunnen begeleiden. Samen leven betekent ook samen wonen en naar school. De SP wil segregatie en gettovorming actief bestrijden.

Ontmoeting en samen leven middels taal, werken en school, is ook het beste middel tegen radicalisering, racisme en uitsluiting. Wanneer mensen zich geen onderdeel voelen van de samenleving of zich als tweederangs burger behandeld voelen, kan een proces van vervreemding postvatten. Dat kan leiden tot wederzijdse oordelen van discriminatie op basis van afkomst, religie of seksuele voorkeur. Dat moeten we bestrijden door gelijke behandeling en zekerheid, zodat de kweekvijver voor islamisten of rechts-radicalen opdroogt.

HOEVEEL KUNNEN WE AAN?

De vraag hoeveel vluchtelingen Nederland aankan wordt vaak gesteld. En het antwoord daarop is niet eenvoudig te geven. Het hangt van veel dingen af.

In de eerste plaats hangt het af van hoe goed we zijn voorbereid op de komst van vluchtelingen. Wie het nieuws volgt weet dat die voorbereiding op dit moment veel te wensen overlaat. In de jaren voor de ‘Arabische lente’ waren de vluchtelingenaantallen die naar Nederland kwamen laag. Daarom zijn veel asielzoekerscentra gesloten. Er is geen reservecapaciteit achter de hand gehouden, hoewel het Centraal Orgaan opvang asielzoekers die graag had gehad.

Ook van invloed is de snelheid waarmee we kunnen bepalen wie echt vluchteling is en wie niet. Hoe spijtig voor hen ook: mensen die in hun eigen land niet te vrezen hebben voor hun leven en niet op de vlucht zijn voor oorlog en vervolging zijn geen echte vluchteling. Zij moeten zo snel als mogelijk is terugkeren naar hun land van herkomst. Het is dan ook belangrijk dat de buitengrenzen van Europa goed worden bewaakt en dat mensen niet zomaar illegaal de Europese Unie kunnen binnenkomen.

De vraag hoeveel vluchtelingen een land aankan is ook afhankelijk van de vraag waar mensen vandaan komen. In de jaren negentig was de oorlog op de Balkan eigenlijk erg dichtbij. En ten tijde van de Eerste Wereldoorlog vroegen een miljoen Belgen om bescherming in Nederland. Dat toont wel aan dat de landen die het dichtst bij een conflicthaard liggen, automatisch de grootste aantallen vluchtelingen moeten verwachten.

Zo gebeurt het nu ook in bijvoorbeeld de regio's rond Syrië en Zuid-Sudan. Landen als Libanon, Turkije en Jordanië, maar ook Rwanda en Oeganda vangen honderdduizenden mensen op en soms zelfs miljoenen. Maar ook daar kan het op enig moment natuurlijk teveel worden. Vooral omdat het geld dat door andere landen beschikbaar wordt gesteld om voor deze vluchtelingen te zorgen bij lange na niet genoeg is. Wanneer de opvang in de regio slecht georganiseerd is, zullen vluchtelingen eerder verder trekken. Zij willen immers ook dat hun kinderen de kans krijgen om gezond en gelukkig op te groeien.

De huidige instroom die waarschijnlijk dit jaar boven de 30.000 gaat uitkomen voor Nederland, kunnen we nu aan. Tegelijkertijd weten we dat er grote problemen ontstaan als die instroom vele jaren hoog blijft. Daarom moet juist nu veel werk worden gemaakt van de oplossing die op de lange termijn de vluchtelingenstroom doet verminderen.

VLUCHTELINGEN IN EUROPA EN IN ‘DE EIGEN REGIO’

WERELDWIJD

Wereldwijd zijn er nu meer dan 60 miljoen mensen op de vlucht. Dat is meer dan ooit tevoren. Eén van de meest bekende conflicten is de oorlog in Syrië, waardoor twaalf van de bijna drieëntwintig miljoen Syriërs de plek waar zij leefden hebben moeten verlaten. Acht miljoen gevluchte Syriërs zijn binnen Syrië gebleven (dit noemen we Internally Displaced People – IDP). Vier miljoen Syriërs verblijven in de buurlanden van Syrië, ofwel op straat of in vluchtelingenkampen.

Vier miljoen Syriërs verblijven in de buurlanden van Syrië, ofwel op straat of in vluchtelingenkampen. Voor veel vluchtelingen geldt dat zij te maken hebben met tekorten aan voedsel, een plek om te wonen of medische zorg moeten ontberen, en dat er voor de kinderen vrijwel geen onderwijs voorhanden is.

De SP wil benadrukken dat we de oorzaken voor mensen om te vluchten zullen moeten aanpakken. Dan kan op den duur ook gestopt worden met pleisters plakken. Tegelijkertijd kan de korte en middellange termijn niet genegeerd worden en nemen we de zorgen die er leven serieus. Overal gaan wij in gesprek met de Nederlandse bevolking en de vluchtelingen, om te zien wat er leeft en om in goed overleg met oplossingen te komen. Meer hierover in het hoofdstuk ‘Aanpak van oorzaken’.

OPVANG IN DE EIGEN REGIO

Een grote meerderheid, zo'n 90 procent van alle vluchtelingen, wordt reeds in de eigen regio opgevangen. De meeste vluchtelingen zijn zelfs niet eens in staat om hun eigen land te verlaten. Wereldwijd wordt ongeveer 80 procent van de vluchtelingen door Derde Wereldlanden opgevangen. In verhouding komen er juist weinig mensen naar het rijkere Westen. Zo is in Libanon, een land dat grenst aan Syrië, 25 procent van de bevolking nu Syrisch. Ook in de andere buurlanden van Syrië, Jordanië, Irak en Turkije, zitten vele honderdduizenden tot miljoenen Syriërs.

WERELDWIJD 60 MILJOEN VLUCHTELINGEN

Behalve uit Syrië zijn er veel vluchtelingen uit:
Afghanistan; ruim 2,5 miljoen; ruim 800.000 IDP
Somalië; ruim 1 miljoen; ruim 1 miljoen IDP
Zuid-Sudan; ongeveer 1 miljoen; 1,6 miljoen IDP
Irak; ongeveer 400.000; 1,75 miljoen IDP

Kijk voor een totaaloverzicht op de sites van Vluchtelingenwerk Nederland, Stichting Vluchteling en www.internal-displacement.org/global-figures

Mensen zitten helaas vaak lange tijd in vluchtelingenkampen, soms tientallen jaren. In plaats van slechts wachten op betere tijden, is het veel beter als er voor deze vluchtelingen ook een zinvol bestaan mogelijk is. Denk daarbij aan het aanbieden van onderwijs, vakopleidingen en werk. Op die manier kunnen mensen zichzelf later, waar ook ter wereld, makkelijker redden.

DE RIJKE OLIELANDEN

De rijke golfstaten nemen geen of nauwelijks vluchtelingen op. Wel geven zij miljoenen dollars aan de organisatie voor vluchtelingen van de Verenigde Naties (VN). Koeweit gaf, na de VS en Japan, het meeste van alle landen aan de organisatie (122 miljoen dollar). Toch zouden ook zij meer hun verantwoordelijkheid moeten nemen en hervestigingsplaatsen aan vluchtelingen moeten aanbieden. De houding van Europese landen richting de rijke golfstaten is hypocriet. Ze vinden dat de golfstaten meer vluchtelingen zouden moeten opnemen en ook andere mensenrechten meer zouden moeten respecteren. Maar als puntje bij paaltje komt blijft men wel graag de olie van deze landen kopen en komen ze met hun slechte gedrag weg.

EUROPA

In de Europese Unie wonen ruim 500 miljoen mensen. In 2014 vroegen in heel Europa ruim een half miljoen mensen om asiel. In 2015 zijn het er meer, maar de precieze cijfers zijn nog niet bekend. Het gaat hoe dan ook om hoge aantallen. Toch geldt voor een aanzienlijk deel van de mensen die asiel aanvraagd dat hun asielaanvraag wordt afgewezen. Ongeveer de helft van de mensen die asiel aanvragen mag blijven. Mensen die uit Kosovo komen, vragen wel asiel aan maar krijgen dat niet. Kosovo is weliswaar erg arm en de werkloosheid is er hoog, maar het is er niet onveilig. De Kosovaren mogen dus niet in de Europese landen blijven; ze worden teruggestuurd. Ook voor andere groepen die uit veilige landen komen geldt dat zij worden teruggestuurd naar hun land van herkomst.

Hoewel het ook in Europa om grote aantallen mensen gaat kunnen de Europese landen deze toestroom wel aan. Maar dat moeten ze dan wel sámen doen, door in EU-verband aan de slag te gaan. Helaas blijkt dat juist nu het heel hard nodig is dat Europa goed samenwerkt, dit niet goed gaat. Europese leiders worden het maar niet eens over de juiste aanpak. Sommige landen lappen de regels aan hun laars, andere leunen achterover terwijl hun hulp wordt gevraagd. Daar waar landen elkaar juist zouden moeten ondersteunen is de mentaliteit 'ieder voor zich'. De door veel partijen zo bejubelde Europese samenwerking blijkt meer een flinterdun laagje chroom dat bij de minste weerstand verdwijnt.

De SP pleit al jaren voor een gezamenlijk asielbeleid en SP-Europarlementariër Dennis de Jong werkte het plan hiervoor in 2013 al uit in zijn notitie 'Een aanzet tot een nieuw Europees asielsysteem'. Hierin staat het haalbare voorstel om dichtbij de Europese buitengrenzen, aanmeldcentra op te zetten, waar de vluchtelingen zich kunnen en moeten melden. Als aangetoond wordt dat zij recht op verblijf hebben, worden de vluchtelingen vervolgens eerlijk verdeeld over de verschillende landen. Wie geen vluchteling is heeft geen recht op bescherming en wordt zo snel mogelijk naar zijn of haar land van herkomst teruggestuurd.

Deze manier van denken is nu eindelijk door de Europese regeringsleiders overgenomen.

Hiermee komt echter geen einde aan de mensensmokkel met de soms dodelijke gevolgen en drama's op de Middellandse Zee. Opvang in de regio is het hardst nodig en in veel gevallen zijn investeringen daarin ook het meest effectief. De vluchtelingenkampen in de regio zijn echter overvol. In Libanon zijn zelfs nauwelijks vluchtelingenkampen voor de Syriërs en leven de meeste gezinnen in Beiroet in krotten of op straat. Hun situatie is slecht.

INTERNATIONAAL SAMENWERKEN: DE VERENIGDE NATIES

De VN heeft voor het werk waarmee zij de Syrische ontheemden wil bijstaan een financieringstekort van 1,98 miljard dollar. Het financieel tekort van het Rode Kruis voor hulp in de regio rondom Syrië is bijna 50 miljoen euro. Een eenmalige extra bijdrage vanuit Nederland van 110 miljoen is dan een druppel op de gloeiende plaat; het conflict zal naar alle waarschijnlijkheid niet volgend jaar zijn opgelost.

Ook voor de andere plekken waar de VN noodhulp biedt zijn schrijnende tekorten aan geld en middelen ontstaan. De VN moeten met steeds minder geld steeds meer mensen helpen; zelfs voor voedsel is niet altijd meer voldoende budget. Dit is dan ook een van de redenen waarom vluchtelingen die de kans hebben om door te reizen naar bijvoorbeeld Europa dit proberen – ondanks de grote gevaren en de beperkte kans van slagen.

Alleen door de combinatie van humane opvang in de regio en een ruimhartig hervestigingsbeleid wordt mensensmokkelaars de wind uit de zeilen genomen en hoeven mensen niet meer de gevaarlijke oversteek over land of zee wagen.

Wij vinden dat de EU meer hulp bij de opvang in de regio moet bieden, een ruimhartiger hervestigingsbeleid moet voeren waarbij de meest kwetsbare vluchtelingen die gevaar lopen in de regio worden uitgenodigd om zich te vestigen in Europa en daarnaast de grenzen moet openhouden zodat vluchtelingen die op eigen kracht Europa bereiken niet zomaar teruggestuurd worden. Ook zou de manier waarop vluchtelingen naar Europa kunnen komen moeten worden vereenvoudigd. Nu zijn mensen gedwongen om gebruik te maken van mensensmokkelaars, waarmee criminele netwerken veel geld verdienen. Natuurlijk moeten we deze industrie aanpakken en criminelen straffen. Maar door bijvoorbeeld de mogelijkheden om een humanitair visum aan te vragen in de regio waarin de vluchtelingen zitten te verruimen, voorkomen we dat mensen zich moeten overleveren aan dit soort netwerken.

VLUCHTELINGENSTROOM STOPPEN: AANPAK VAN DE OORZAKEN

De vluchtelingen die hun land ontvluchten doen dat om een aantal redenen. Gewapende conflicten, onderdrukking en terreur en een gebrek aan toekomstperspectief door bijvoorbeeld schrijnende armoede. Nederland kan een grote rol spelen in het tegengaan van de oorzaken.

MINDER MILITAIRE INTERVENTIES, STRENGERE REGELS VOOR WAPENEXPORT

Ten eerste moet ons land stoppen met het bedrijven van een agressieve interventiepolitiek. De interventies in landen als Irak ten tijde van president Bush en Afghanistan waren volkomen verkeerd en hebben meer kwaad aangericht dan goed gedaan. Zo leiden westerse militaire interventies zelden tot positieve resultaten en vaker tot een toename van geweld en instabiliteit in het betreffende land of zelfs de regio. Zo heeft de Amerikaanse, door Nederland gesteunde interventie in Irak, de basis voor het ontstaan van IS gelegd. Landen naar democratie en vrede toe bombarderen is een gevaarlijke illusie. Toch gaan ook nu weer stemmen op om in Syrië in te grijpen. De partijen die geen vluchtelingen meer willen toelaten in Nederland zijn er wel voor in om bommenwerpers te sturen naar dit land. Militair ingrijpen door Westerse landen in conflictsituaties dient niet te gebeuren zonder zicht op een politieke oplossing – en daarvan is in Syrië geen sprake. Ingrijpen moet legitiem, effectief en proportioneel zijn. Anders vallen er alleen maar meer slachtoffers, raken landen verder verdeeld en in oorlog verzeild en slaan er natuurlijk ook meer mensen noodgedwongen op de vlucht. Dat partijen die voor ingrijpen in Syrië zijn dit alsnog bepleiten is dan ook onbegrijpelijk.

Nederland staat in de top tien van landen die de meeste wapens exporteren. Een op papier ‘restrictief wapenexportbeleid’ laat in de praktijk genoeg ruimte om over de hele wereld militaire wapen te verkopen. De regels rond wapenhandel moeten dan ook strenger worden. Bij de verkoop van wapens zijn mensenrechten belangrijker dan handelsbelangen.

HANDEL EN DIPLOMATIE

De welvaart is wereldwijd oneerlijk verdeeld en om vluchtelingenstromen te verminderen moet dit worden aangepakt. De grote ongelijkheid is een voedingsbodem, niet alleen voor economische migranten, maar ook voor conflicten. Jongeren die geen opleiding kunnen volgen of werk vinden, vormen een grotere risicogroep die zich mogelijk aansluit bij gewapende milities. De wereldwijde economische ongelijkheid moet worden verminderd.

Rijkere landen zoals de Europese landen zouden veel meer werk moeten maken van eerlijke handel. Iets waarin ook Nederland een voortrekkersrol zou kunnen spelen binnen de EU, maar wat al jarenlang wordt geblokkeerd door een meerderheid in de Tweede Kamer van VVD, CDA en PVV (deze partijen hebben nu in elk geval geen meerderheid in de Tweede Kamer).

Ook moet er een einde komen aan het faciliteren van belastingontwijking door grote bedrijven, waardoor jaarlijks 10 miljard euro wegstroomt uit Afrika. Nederlandse bedrijven – zogenaamde trustkantoren – spelen hierin een grote rol. Welke kans heeft Afrika als er, onder andere via Nederlandse brievenbusmaatschappijen, tien keer zoveel geld uit Afrika stroomt als dat er via ontwikkelingshulp in het continent wordt geïnvesteerd?

Tot slot kan Nederland de rol van ‘dominee en marktkoopman’ op zich nemen. Diplomatie via economische handel kan goed werken als het om het verbeteren van de situatie van mensen wereldwijd gaat. We laten nu onze economische belangen te vaak prevaleren boven het doen van wat goed is. Met andere woorden: als er geld verdiend kan worden dan neemt men het niet altijd zo nauw met de mensenrechten in de landen waarmee zaken wordt gedaan. Kijk naar bijvoorbeeld Saudi-Arabië of Nigeria, waar de handel in olie boven de grove schendingen van mensenrechten gaat. En hoezeer partijen in de Tweede Kamer ook afgeven op de rijke olielanden in de regio rond Syrië (zoals Saudi-Arabië en Qatar) omdat zij geen Syrische vluchtelingen opnemen, geen van diezelfde partijen dringt aan op economische sancties om deze landen te dwingen dit toch te doen.

ONTWIKKELINGSHULP EN SAMENWERKING

Niet alles kan met handel worden opgelost. Om onderontwikkeling en schrijnende armoede aan te pakken is ontwikkelingshulp nodig. De SP presenteerde hiervoor onlangs een nieuwe agenda:

Als het aan de SP ligt trekken we ieder jaar vijf miljard euro uit voor een samenwerkingsagenda. Dit bedrag zetten we in op vijf onderwerpen die elk goed zijn voor één miljard euro per jaar: nood, zorg, jong, geld en groen. Behalve nood beperkt de agenda zich tot Afrika. Niet dat elders geen samenwerking nodig is, maar door een duidelijke keuze te maken wordt de helderheid en effectiviteit van de bestedingen groter.

Daarbovenop is het van groot belang dat jongeren in Afrika een betere toekomst te wachten staat. Relatief veel mensen in Afrika zijn jong en Afrikaanse twintigers hebben veel meer scholing gehad dan hun ouders, maar stagnatie dreigt door gebrek aan vakopleidingen en de te krappe arbeidsmarkt. Het risico bestaat dat jeugdwerkloosheid om zich heen grijpt, wat de behoefte aan migratie voedt of een voedingsbodem biedt voor onvrede en ontsparing. Jongeren van nu zijn vroeg wijs en weten dankzij sociale media hoe de rest van de wereld er bij ligt. Jongeren van nu moeten niet gefrustreerd thuis zitten of op straat hangen, maar de planeet nieuw leven

inblazen. Dat vergt gerichte inspanningen. We investeren in vakopleidingen, studiebeurzen en startersbanen en stellen daarbij culturele uitwisseling en sociale media centraal. De groei van sociale media maakt het makkelijker om grotere afstanden te overbruggen en zo sneller met elkaar te kunnen communiceren.

Alleen door serieus werk te maken van deze bovenstaande zaken kan op de lange termijn de situatie verbeteren en kan het vluchtelingenvraagstuk voor een belangrijk deel worden opgelost. Tegelijkertijd willen we als SP zowel nu als in de toekomst blijven doen wat we kunnen om mensen die op de vlucht zijn voor oorlog en terreur te beschermen. Alleen als we de zaken daarbij nuchter en verstandig aanpakken is dat haalbaar. We laten ons bij onze oplossingen voor de problemen die we ontmoeten leiden door onze kernwaarden: gelijkwaardigheid, solidariteit en menselijke waardigheid. •